

7. Guadalupe-Díaz, X. L., & Jasinski, J. L. (2016). "I Wasn't a Priority, I Wasn't a Victim." In X. L. Guadalupe-Díaz & J. L. Jasinski, *Violence Against Women*, 23(6), 772. <https://doi.org/10.1177/1077801216650288>
8. Harden, J., McAllister, P., Spencer, C. M., & Stith, S. M. (2020). The Dark Side of the Rainbow: Queer Women's Experiences of Intimate Partner Violence. *Trauma Violence & Abuse*, 23(1), 301. <https://doi.org/10.1177/1524838020933869>
9. Humphreys, C. (2003). Mental Health and Domestic Violence: "I Call it Symptoms of Abuse." *British Journal of Social Work*, 33(2), 209–226. <https://doi.org/10.1093/bjsw/33.2.209>
10. Ireland, J. L. (2017). Partner abuse and its association with emotional distress: A study exploring LGBTI relationships. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0160252716302631>
11. LGBTQ Relationships | Women Against Abuse. (2023). <https://www.womenagainstabuse.org/education-resources/learn-about-abuse/lgbtq-relationships>
12. Scheer, J. R., & Baams, L. (2019). Help-Seeking Patterns Among LGBTQ Young Adults Exposed to Intimate Partner Violence Victimization. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(17), 8050. <https://doi.org/10.1177/0886260519848785>
13. Shurts, W. M., Kooyman, L., Rogers, R. C., & Burlew, L. D. (2020). Assessing the Intersectionality of Religious and Sexual Identities During the Coming-Out Process. *Counseling and Values*, 65(1), 15. <https://doi.org/10.1002/cvj.12120>
14. Stewart, D. E., MacMillan, H. L., & Kimber, M. (2020). Recognizing and Responding to Intimate Partner Violence: An Update. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 66(1), 71. <https://doi.org/10.1177/0706743720939676>
15. Swiatlo, A., Kahn, N. F., & Halpern, C. T. (2020). Intimate Partner Violence Perpetration and Victimization Among Young Adult Sexual Minorities. *Perspectives on Sexual and Reproductive Health*, 52(2), 97. <https://doi.org/10.1363/psrh.12138>
16. Tillewein, H., Shokeen, N., Powers, P., Sánchez, A. J. R., Sandles-Palmer, S., & Desjarlais, K. (2023). Silencing the Rainbow: Prevalence of LGBTQ+ Students Who Do Not Report Sexual Violence. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), 2020. <https://doi.org/10.3390/ijerph20032020>
17. Understanding Intimate Partner Violence in the LGBTQ+ Community. (2020). <https://www.hrc.org/resources/understanding-intimate-partner-violence-in-the-lgbtq-community>
18. Woulfe, J., & Goodman, L. A. (2018). Identity Abuse as a Tactic of Violence in LGBTQ Communities: Initial Validation of the Identity Abuse Measure. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(5), 2656. <https://doi.org/10.1177/0886260518760018>
19. Yoshioka, E., Palatino, M. C., Nazareno, J., & Operario, D. (2020). Intimate Partner Violence and Sexual Agency in a Nationally Representative Sample of Women and Girls in the Philippines. *Journal of Interpersonal Violence*, 37(11). <https://doi.org/10.1177/0886260520976208>

Чермних А. О., студентка БП-4
кафедри «Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
anna.chermnykh@ukma.edu.ua

Наукова керівниця: **Ростовська Т. В.**, магістр соціальної роботи,
старша викладачка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ ЯК ЧИННИК СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА НАРУГИ

Сексуальна експлуатація та наруга (СЕН) – це термін, яким описують потрапляння людини в неправомірну ситуацію, що характеризується дисбалансом влади та зловживанням її вразливим становищем. Сексуальною експлуатацією вважається обмін будь-якої допомоги на секс, водночас сексуальна наруга має місце тоді, коли вразлива людина не отримує ніякого зиску за сексуальний контакт (DRC, 2024).

Існує ціла низка чинників СЕН, серед яких важлива роль відведена гендерній нерівності. Її породжують дискримінаційні гендерні норми та стереотипи, поширені у суспільстві. Прикладом може слугувати переконання, що чоловіки – сильні і домінуючі, а жінки – вразливі та покірні (Eelmaa, 2024). Або ж те, що жінки погоджуються на секс заради виживання, адже вони бідні, а чоловіки мають змогу їх забезпечити (Westendorf, 2023). Подібні уявлення створюють помилкове враження, ніби саме від статі залежить ризик потрапляння людини у ситуацію СЕН. Однак справжньою причиною є саме існування цих негативних установок і переконань, що применшує роль чоловіків як кривдників та, навпаки, змушує думати про жінок як про тих, хто заради виживання обов'язково скористається можливістю отримати допомогу таким шляхом. Тож те, що жінки потрапляють у подібні ситуації частіше, ніж чоловіки, є радше наслідком гендерної нерівності та возвеличення чоловіків над жінками, аніж причиною СЕН як такою.

Сталі уявлення про залежність жінки від чоловіка стали своєрідним підґрунтям не лише для посилення спроможності чоловіків вчиняти та виправдовувати подібні злочини, а й для дівчат – нарощувати в собі переконання у необхідності їм підкорятися. Деякі дослідження свідчать про те, що молоді дівчата бачили в чоловіках рушійну силу, що допоможе впоратися з фінансовими та матеріальними проблемами, і були переконаними в тому, що вони повинні дбати про сексуальні бажання та потреби чоловіків (Tom, 2023).

Попри активну боротьбу жінок за рівні можливості з чоловіками, все ще існує дисбаланс влади на робочих місцях. Наприклад, коли керівництво компанії по-різному ставиться до чоловіків та жінок, як тільки постає питання лідерства та наділення їх повноваженнями (Koch, 2023). З цього також випливає, що доки організації самостійно не почнуть застосовувати рівне ставлення до співробітників та забезпечувати справедливий розподіл владних повноважень, доти працівники теж не зможуть уникнути ризику гендерної нерівності і, відповідно, СЕН.

Водночас окремої уваги заслуговує той факт, що від гендерної нерівності страждають і чоловіки. За рахунок того, що випадки СЕН щодо них є дійсно менш розповсюдженими, порівняно із сексуальним насильством щодо жінок, постраждалі чоловіки часто бояться визнати, що проти них було вчинено злочин такого характеру. Цьому є низка пояснень, адже деяка частка жінок теж так і не можуть наважитися заявити про злочин. Проте першопричиною невизнання серед чоловіків називають хвилювання з приводу того, що їм не повірять (McPherson та ін., 2024). Це напряду впливає на те, що кривдники можуть легко уникнути покарання, а це натомість лише збільшує кількість випадків СЕН.

Отже, гендерна нерівність є важливим чинником, який надає простір для зловживання вразливим становищем людей. Її основними складовими є гендерні стереотипи та дискримінаційні норми, а також дисбаланс влади, що спільно створюють умови для поширення випадків СЕН та підкріплення безкарності за їх вчинення. Доведено статистично, що від СЕН переважно страждають молоді жінки та дівчата, а тому досягнення гендерної рівності є вирішальним кроком на шляху до зменшення зловживань у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Danish Refugee Council. (2024). *Legal briefing note: Sexual violence*. URL: <https://drc.ngo/media/32hjvnmu/drc-ukraine-legal-briefing-note-sexual-violence-eng.pdf>;
2. Koch, F. (2023). The evolution of prevention, management and reporting mechanisms of sexual exploitation, abuse, and harassment (SEAH) cases in the humanitarian sector following the Oxfam scandal. *SONAR*. URL: <https://sonar.ch/global/documents/327557>;
3. McPherson, L., Gatwiri, K., Graham, A., Rotumah, D., Hand, K., Modderman, C., Chubb, J., & James, S. (2024). What helps children and young people to disclose their experience of sexual abuse and what gets in the way? A systematic scoping review. *Child & Youth Care Forum*. URL: https://www.researchgate.net/publication/384115033_What_Helps_Children_and_Young_People_to_Disclose_their_Experience_of_Sexual_Abuse_and_What_Gets_in_the_Way_A_Systematic_Scoping_Review;
4. Tom, F. (2023). Driving factors of sexual abuse and exploitation among younger adolescents by humanitarian workers and teachers: A case study of Yei and Morobo, Central Equatoria State. *ResearchGate*. URL: https://www.researchgate.net/publication/372335382_Driving_factors_of_sexual_Abuse_and_exploitation_among_younger_adolescent_by_humanitarian_workers_and_teachers_The_case_study_of_Yei_and_Morobo_of_Central_Equatoria_State;
5. Eelmaa, S. (2024). The social categorization of sexual abuse. *ResearchGate*. URL: https://www.researchgate.net/publication/380179175_The_social_categorization_of_sexual_abuse;
6. Westendorf J.-K. (2023). A PROBLEM of RULES: Sexual Exploitation and UN Legitimacy. *International Studies Quarterly*. URL: <https://academic.oup.com/isq/article-pdf/doi/10.1093/isq/squad046/51315080/squad046.pdf>.